

ÖTLETPOSTA

5. csomag
2006. november

ANYANYELVI JÁTÉKOK

Összeállította, gyűjtötte: Balogh Judit

1. SZÓELREJTŐ JÁTÉK

Melyik VÁR-ban nincs katona? Erre a kérdésre mindenki tudja a választ: a lekVÁRban. Mi a megfejtésük az alábbi játékos kérdéseknek?

A) Melyik TŐ

1. épületrész?
2. sírkert?
3. sportruházat?
4. növényekben tartalék tápanyagként felhalmozódó szénhidrát?
5. iskolai fegyelmezőeszköz?
6. kelesztéshez való erjesztőanyag?
7. a Föld legmelegebb vidéke?
8. a felszínnek ferdén lefelé haladó része?
9. csirkefogó, agyafúrt kópé?
10. füstelvezető csatorna, csőszerű nyílás?

B) Melyik TÁR

1. üveges fedett hintó?
2. a pásztor munkáját segítő legényke?
3. csapatjátékban a támadó sor játékosa?
4. üzenetet, hírt továbbító megbízott, hírvivő?
5. területmérték?
6. hangszer?
7. a lószerszám része?
8. hírmagyarázat?
9. istenek itala (a virágban levő édes nedv)?
10. mártás?

C) Melyik TOR

1. állatterelő eszköz?
2. széles orrú krokodilféle hulló?
3. vegyi energiát villamos energiává alakító áramforrás?
4. cirkuszi rabszolga az ókori Rómában?
5. festő?
6. háziállatot őrző, legeltető személy?
7. régies ügyvéd?
8. mezőgazdasági erőgép?
9. igen szűk kis utca, köz?
10. vázra erősített, szétszedhető, hordozható hajlék?

2. SZÓGYŰJTÉS MEGADOTT BETŰKKEL, BETŰCSOPORTOKKAL

A) Gyűjtsetek az alábbi betűkapcsolattal kezdődő szavakat!

1. *gl-*
2. *mak-*
3. *komp-*

B) Mondjatok olyan szavakat, amelyek a következő betűkapcsolatra végződnek!

1. *-mp*
2. *-csú*
3. *-ncs*

3. IGEKÖTŐS JÁTÉK

Válaszoljatok a meghatározásokra a BESZÉL ige megfelelő igekötős alakjával!

1. elmond, elmesél:
2. beleszól valakinek a beszédébe:
3. szándékától eltérít valakit:
4. másról beszél:
5. megtárgyal valamit:
6. önkívületi állapotban beszél:
7. bizalmas dolgot indiszkrét módon elmond:
8. elhítt valakit valakivel:
9. előzetesen megállapodik valakivel:
10. rábír valakit valamire:
11. felel:
12. szünni nem akaró beszéddel kifáraszt:

4. HOMONIMAJÁTÉK

Az NEVET, aki kitalál egy jó NEVET

Építsétek bele egy-egy mondatba a megadott szavak kétféle jelentésű alakját!

1. merem
2. hetüket
3. korán
4. csőre
5. helyre
6. tárna

5. SZAVAK KIS KÜLÖNBSÉGGEL

A) Döntsétek el, hogy melyik mondatba melyik szó illik!

fáradtság
fáradtság

1. Egész napos edzés után nyoma sem látszott rajta a .....nak.
2. Az új munkamódszerrel időt, pénzt, ...ot lehet megtakarítani.

3. Nagy .....gal sikerült elintéznie a dolgot.
4. Miután sikerült kimentenie a fuldoklót, az izgalomtól és a .....tól félholtan esett össze.
5. ....gal adják a tudományt.
6. Kényelmes természete van, ... nélkül szeretne sikerhez jutni.

B) Értelmezzétek, és foglaljátok mondatba az alábbi három szót!

végleges
végzetes
végletes

6. KÖZÖS ELŐ- ÉS UTÓTAGÚ ÖSSZETÉTELEK

A) Találjátok ki, hogy az alábbi három-három megadott szóhoz melyik ugyanolyan előtag illik hozzá!

Például: .. ...sor, ...ház, ...hely
Megoldás: SZÉKsor, SZÉKház, SZÉKhely

1. ....sonka,.....park,.....selyem
2. ....orgona,.....év,.....sorompó
3. ....fülke,.....reggeli,.....tétel
4. ....pacsirta,.....erő,.....láz
5. ....viselet,.....zavar,.....regény
6. ....bolond,.....szírom,.....uralom
7. ....korona,.....fűrész,.....hullás
8. ....rém, ...rigó,.....mérnök
9. ....csap,.....virág,.....tánc
10. ....tészta,.....nadrág,.....repedés

B) Az alábbi előtagokhoz olyan utótagot kapcsoljatok, amely mindhárom szóhoz egyaránt hozzáillik!

Például: kert....., futball....., vas.....
Megoldás: kertKAPU, futballKAPU, vasKAPU

1. telek....., álmos....., nyelv.....
2. pokol....., fagyalt....., gőz.....
3. svéd....., anya....., hajó.....
4. tömeg....., ló....., verseny.....
5. szökő....., panasz....., gyümölcs.....
6. segéd....., far....., villany.....
7. asztal....., polgár....., bűn.....
8. teher....., riadó....., személy.....
9. tűz....., szúró....., fő.....
10. holt....., szépség....., emlék.....

7. KÖZMONDÁSOS ÁLLATTERELÉS

A felsorolt közmondásokból elkóboroltak az állatok, helyet cseréltek egymással. Terejétek vissza őket az eredeti helyükre!

1. Leforrázott tyúk az esőtől is fél.
2. Addig kapar a kutya, míg szemre nem talál.

3. Körmetlen medve nem tud fára mászni.
4. Bizonytalan, mint a macska vacsorája.
5. Válogat, mint jóllakott eb a vackorban.

8. ÖSSZEKEVEREDETT SZÓLÁSHASONLATOK

Az alábbi szóláshasonlatok látszólag szabályosak, hiszen megtalálható bennük az is, amit hasonlítunk, s az is, amihez hasonlítunk. Mégis valamennyiben van egy bökkenő, egyik esetben sem illik a kezdéshez a folytatás. Keressétek meg és társítsátok össze a megfelelő részeket!

1. Örül, mint süket disznó a búzában.
2. Hosszú, mint a meszelőnyél.
3. Ártatlan, mint a verembe esett farkas.
4. Búsul, mint az üres zsák.
5. Pislog, mint a cinege a tökmagnak.
6. Okos, mint a harangláb.
7. Utálatos, mint a miskolci kocsonyában a béka.
8. Szuszog, mint a tordai kos.
9. Pattog, mint a barátban a lencse.
10. Feszít, mint a kék posztón a veres folt.
11. Sovány, mint a ma született bárány.
12. Vérré válik benne, mint a cserfa a tűzön.

9. SZÓ HELYETT SZÓLÁST

Fejezzétek ki szólásokkal (esetleg minél többel) az alábbi tartalmakat!

1. Valaki becsap valakit:
2. Esztelenül pazarló ember:
3. Szerfölött kíváncsi valamire:
4. Alaposan melléfog, ostobaságot követ el:
5. Gáncsokodik, akadékoskodik:
6. Akarva-akaratlanul leleplezi magát, elárulja gonoszságát:
7. Nem hagyja magát rábeszélni valamire, ragaszkodik a maga igazához:
8. Nyugtalanítja, bosszantja valami, neheztel, haragszik valakire:
9. Teljesen értektelen:
10. Egyformák, egyik sem különb a másiknál:

MEGOLDÁS

1. JÁTÉK

- A) tető, temető, melegítő, keményítő, intő, élesztő, Egyenlítő, lejtő, lóköté, kürtő
 B) batár, bojtár, csatár, futár, hektár, gitár, kantár, kommentár, nektár, tartár
 C) ostor, alligátor, akkumulátor, gladiátor, pásztor, prókátor, traktor, sikátor sátor

2. JÁTÉK

- A) 1. glória, gléda, gleccser, glóbusz, gladiátor
 2. makacs, makaróni, makett, makog, makadámút
 3. kompót, komposzt, komponál, kompenzál, kompozíció

- B) 1. komp, kolomp, tomp

2. búcsú, karcsú, ocsú
3. kincs, tincs, nincs, bilincs, kilincs

3. JÁTÉK

elbeszél, belebeszél, lebeszél, mellébeszél, megbeszél, félrebeszél, kibeszél, bebeszél, összebeszél, rábeszél, visszabeszél, agyonbeszél

4. JÁTÉK

A levest a tányérba merem, de megkóstolni nem merem.

Bosszantotta mind a hetüket, hogy az eső elrontotta a hetüket.

Korán reggel már kezében van a Korán.

Csőre van töltve mindig a csőre.

Ezt a helyre legényt néha nem árt egy kicsit helyre tenni, nehogy elbízza magát.

A vén tárna még sok kincset tárna elő, ha mélyebbre ásnának benne.

5. JÁTÉK

- A) 1. fáradtság
2. fáradság
3. fáradtság
4. fáradtság
5. fáradság
6. fáradság

- B) végleges: ami már nem változik, ami végérvényes
végzetes: súlyos, szerencsétlen következményekkel járó
végletes: végletekbe menő, túlzó, túlzott

6. JÁTÉK

- A) 1. gép
2. fény
3. próba
4. izom
5. kép
6. nő
7. lomb
8. bányá
9. jég
10. cső

- B) 1. könyv
2. gép
3. csavar
4. sport
5. nap, ár
6. motor
7. társ
8. autó
9. próba
10. verseny

7. JÁTÉK

1. leforrázott eb
2. addig kapar a tyúk
3. körmetlen macska
4. kutya vacsorája
5. jóllakott medve

8. JÁTÉK

13. Örül, mint cinege a tökmagnak.
14. Hosszú, mint a harangláb.
15. Ártatlan, mint a ma született bárány.
16. Búsul, mint a verembe esett farkas.
17. Pislog, mint a miskolci kocsonyában a béka.
18. Okos, mint a tordai kos.
19. Utálatos, mint a kék posztón a veres folt.
20. Szuszog, mint süket disznó a búzában.
21. Pattog, mint a cserfa a tűzön.
22. Feszít, mint az üres zsák.
23. Sovány, mint a meszelőnyél.
24. Vérré válik benne, mint barátban a lencse.

9. JÁTÉK

1. Az orránál fogva vezeti.
2. Az ablakon szórja ki a pénzt.
3. Fúrja az oldalát a kíváncsiság.
4. Bakot ló.
5. A kákán is csomót keres.
6. Kimutatja a foga fehérét.
7. Nem áll kötélnek.
8. A begyében van.
9. Fabatkát sem ér, Nem ér egy hajítófát sem, Egy pipa dohányt/egy férges diót sem ér.
10. Egyik tizenkilenc, másik egy híján húsz; Egyik kutya, másik eb; Egyik sem jobb a Deákné vásznánál.